

Magyarországi Református Egyház és a Református Közéleti és Kulturális Alapítvány tavaly újraindította ezt a nagy múlttal rendelkező programot. Szárszó régről hozott öröksége a református értelmiség párbeszéde, amely nem pusztán elemzője, de alakítója is a hazai közéletnek. Örülnénk, ha idén is megmaradna az a pezsgő, vitázó szellem, melynek célja egyházunk és nemzetünk helyzetének előmozdítása.

“Amit mond az ember, annak a gyümölcséből fog jóllakni a teste, és amit a beszéde terem, azzal kell jóllaknia.” (Péld. 18,20.)

A konferencia témája: Ők jönnek, mi megyünk? Bevándorlás/elvándorlás/átvándorlás

Jákob és rokonsága gazdasági okokból költözött Egyiptomba, míg Jézus családjának Heródes katonái elől kellett oda menekülnie csaknem két évezreddel később. Akár háborúkról, akár természeti vagy gazdasági katasztrófákról legyen szó, már egy-egy ilyen jelenség is tömegeket képes megmozgatni. A költözés nem csak a vándorokra van hatással, hanem azokra a területekre is, amelyeket elhagynak, és azokra a vidékekre is, amelyeken áthaladnak, vagy ahová megérkeznek. A Reformátusok Szárszói Konferenciáján háromféleképpen vizsgáljuk a migrációt.

Elsőként az „arab tavasz” hatására indult bevándorlással foglalkozunk, amely migráns-válságként került be a köztudatba és meghatározta az elmúlt évek politikai témáit is. A keresztyénség túlélt már számos népvándorlást, mi több, a történelem során gyakran vált nagyobb tömegek mozgásának nyertesévé. Pogány vándornépek találtak letelepedésük helyén Krisztusra, máskor pedig a bennszülöttekhez vitték el keresztyén migránsok az evangéliumot. Vajon olyan korban élünk, ahol mindez a visszajára fordult, és minden mozgás a keresztyén világ ellen dolgozik? Vajon meddig engedhetjük meg, hogy cselekedeteinket az érzületetika irányítsa a felelősségetikai gondolkodás ellenében? Egyszerűbben: keresztyénként kötelező mindenkit befogadnunk?

Nem csak Magyarországon, hanem a teljes Kárpát-medencében megfigyelhető az a tendencia, hogy az emberek faluból városba, keletről nyugatra költöznek. Ezekre a népmozgásokra mutat rá a konferenciánk második szekciója. A nagy mozgások végső soron átalakítják egész Európa demográfiai térképét: hazánkban és régióinkban ez olyan negatív folyamatokkal kapcsolódik össze, mint az elöregedés és az alacsony születésszámok. Vajon lesz-e három nemzedék múlva munkaerő Magyarországon és stabil magyar társadalom az országhatárokon belül? Mi lehet a kiút? Egyenlő béreket kellene biztosítani? Jelenthet megoldást az egyre könnyebben kivitelezhető távmunka? Mi a helyzet azokkal, aki maradnának? Mi segítheti a szülőföldön boldogulást?

A harmadik szekció a református egyház belső migrációs folyamatait tanulmányozza. Egyre gyakoribb, hogy a falusi közösségeink elnéptelenednek: az Őrségben egy lelkészhez akár tíz gyülekezet is tartozhat. Eközben a városi reformátusság is folyamatosan változik, az újonnan beköltözők egyre több – korábban nem létező – gyülekezeti formát igényelnek. Az átalakulás sokszor konfliktusokkal terhelt. Ugyancsak komoly probléma, hogy az eredeti lakóhelyükön még aktív gyülekezeti tagok nem találják meg a közösségeket új helyükön, sőt, sokszor nem is keresik azokat. Milyen módon oldhatjuk meg ezt a helyzetet? Lehetséges egyáltalán a tervezőasztalon kezelni a problémákat?

A konferencia napjai közös áhítattal kezdődnek, a rendezvény utolsó napján, vasárnap délelőtt pedig a hagyományoknak megfelelően a résztvevők egy közös, záró istentiszteleten lehetnek lelki közösségben.

Visszajelzett előadóink és az általunk javasolt téma

(Felhívjuk szíves figyelmüket, hogy a leírtak nem a konferencia végleges tematikáját jelentik, pusztán irányadóak. Előadóink a javasolt témától eltérhetnek, illetve arról egy-egy szempontot kiemelve beszélhetnek! A konferencia programja a lap alján, a "kapcsolódó letöltések" menüpontban érhető el.)

- **Barthel-Rúza Zsolt**, kuratóriumi elnök, Századvég Alapítvány: Az országon belüli vándorlási folyamatok alapvető hatással vannak a gazdaságra, kultúrára, munkaerőpiacra, folyamatosan átforgatják a magyar közösségeket. Milyen eszközökkel rendelkezünk, amelyek mérhetővé teszik ezeket a folyamatokat, és melyek a legizgalmasabb adatok és jelenségek? Mire világítanak rá a kutatások? A Századvég kutatásai alapján mit javasolna az állam és az egyház társadalomformálóinak, ami a magyar vidék és Kelet-Magyarország megmaradását szolgálná?
- **Csáky Csongor**, főtisztviselő, Rákóczi Szövetség: A nemzeti kisebbségek szülőföldön megmaradásához és identitásának megőrzéséhez elengedhetetlen, hogy adottak legyenek a megfelelő politikai és jogi alapok. Milyen garanciákat nyújthat ehhez a sikeres Minority SafePack európai kisebbségvédelmi polgári kezdeményezés? A magyar társadalom – Európa más népeihez képest – meglehetősen aktív támogatója volt az ügynek. A keresztyén egyházak is fontosnak tartották az ügy népszerűsítését. Mi a következő lépés az európai kisebbségek védelmében, amelyhez hozzájárulhatnak?
- **Grúber Károly**, főosztályvezető, Külgazdasági és Külügyminisztérium Közös Kül- és Biztonságpolitikai Főosztálya: Milyen valós biztonságpolitikai kérdések merülnek fel a bevándorlók érkezésekor európai és magyar szinten? Hogyan illeszkednek egymáshoz az európai és magyar biztonságpolitikai intézkedések? Megfelelően védi az Unió saját polgárait? Nagyobb biztonságban vagyunk itt Magyarországon?
- **Gulyás Gergely**, miniszterelnökséget vezető miniszter: A bevándorlás/elvándorlás/átvándorlás korunk egyik legfontosabb kül- és belpolitikai kérdése, melyekre megnyugtató válaszokat kell adni. Milyen megoldásokat tervez a kormány a következő négy évben? Európa társadalmi és jogi berendezkedése alapvetően a római tradíción és a zsidó-keresztyén tanításon alapul. Az iszlám szintén kialakította sajátos rendszerét. Segítheti-e a muszlim expanzió megállítását az állam és az egyház közötti kötelékek újbóli szorosabbra fűzése?
- **Horváth-Sántha Hanga**, vezető kutató, Migrációkutató Intézet: Fontos, hogy a magyar (református) értelmiség az európai közéletet felkavaró migrációs krízist a napi politikai vitákban végletekig egyszerűsített képénél összetettebb, részletgazdagabb formájában is átlássa. Vajon a „bevándorló” vagy „migráns” fogalmi kategóriái mennyire helytállóak valójában? Hányféle belső csoportra oszlik ez a tömbként szemlélt embertömeg? Milyen vallási és kulturális különbségek vannak? Hányféle oka lehet annak, hogy útra keltek? Van olyan, hogy „jó” és olyan, hogy „rossz bevándorló”?
- **Illés Boglárka**, ifjúságpolitikáért és esélyteremtésért felelős helyettes államtitkár, Emberi Erőforrások Minisztériuma: Magyarországon jelentős demográfiai változások zajlanak, amelyek nem csak a korfa átalakulásával, hanem lélekszám-eltolódásokkal is járnak. Keletről nyugatra, faluról városba költöznek az emberek, és ez különösen igaz az ifjúságra. Habár az elmúlt években ismét növekedésnek indultak a születésszámok, még mindig nem önfenntartó a magyar társadalom.

Hogyan lehet gyermekvállalásra ösztönözni a fiatalságot? Hogyan segítheti az egyház az állam erőfeszítéseit?

- **Kató Béla**, püspök, Erdélyi Református Egyházkerület: Az egyház gyülekezeti struktúráit komoly kihívások elé állítják az országon és régióon belüli migrációs és demográfiai folyamatok. A határontúlról Magyarországra költözés például jelentős hatással van a református magyar gyülekezeti életre, azonban vannak ezzel ellentétes trendek is. A rendszerszintű megoldások között kiemelkedik az Erdélyi Református Egyházkerület modellje. Hogyan alkalmazkodott az egyházszerzés a változásokhoz és hogyan segíti az erdélyi magyarok számára a hitélet fenntartását? Adhat-e többet az egyház, mint egy átlagos gazdaságfejlesztési program?
- **Kovács Levente**, főtítká, Magyar Bankszövetség: Az egyház közösségének folyamatos átalakulását és rekombinációját a lokális egyházi élet újabb és újabb, sokszor spontán kialakított közösségi formákkal próbálja követni. Ugyancsak komoly probléma, hogy az eredeti lakóhelyükön még aktív gyülekezeti tagok nem találják meg, sőt sokszor nem is keresik új otthonukban a közösségeket. Lehetséges egyáltalán a tervezőasztalon kezelni a problémákat?
- **Köntös László**, főjegyző, Dunántúli Református Egyházkerület: A bevándorlók fogadásakor európai, keresztyén attitűdünket a jelenleg domináns felelősségetikai érvrendszer mellett erős érületetikai megfontolások is jellemzik. Szeretnénk hinni abban, hogy a befogadás morális parancsa elsőbrendű, és hogy a krisztusi szelídség ajándéka a béke lesz. Vajon tényleg fontosabb-e a szelídség parancsa, mint sajátjaink megvédése? Nem állítunk-e saját magunknak csapdát?
- **Kövér László**, az Országgyűlés elnöke: A bevándorlás/elvándorlás/átvándorlás korunk egyik legfontosabb kül- és belpolitikai kérdése, melyre megnyugtató válaszokat kell adni. Mi Közép-Európa szerepe és mi lehet a Visegrádi Együttműködés országainak feladata ebben a megváltozott közegben? Lehet-e teendője az egyházaknak?
- **Langerné Victor Katalin**, társadalmi felzárkózásért felelős helyettes államtitká, Emberi Erőforrások Minisztériuma: Az országon belül zajló áttelepülési és elvándorlási folyamatok teljes régiók elnéptelenedéséhez vezethetnek. Hagyni, lassítani, megállítani vagy visszafordítani kell ezeket a folyamatokat? A költözés folytán vajon véglegesen megváltozik például Borsod etnikai képe? Mit kezdünk ezzel? Elegendők az állam eszközei, vagy vannak jó gyakorlatai az állam és az egyház együttműködésének ezen a területen?
- **Pásztor Dániel**, főjegyző, Tiszáninneni Református Egyházkerület: A belső migrációs és demográfiai folyamatok, főleg a keletről nyugatra, faluból városba költözés jelentős kihívásokat jelent bizonyos régiók számára. A Tiszáninneni Református Egyházkerület, amelynek területéhez tartozik Borsod-Abaúj-Zemplén és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye mindenképpen az egyik legérzékenyebben érintett igazgatási egysége egyházunknak. Hogyan él meg a Tiszáninnen gyülekezeteiben a változásokat, és hogyan próbálnak megbirkózni nehéz helyzetükkel?
- **Stefano Bottoni**, tudományos főmunkatárs, Magyar Tudományos Akadémia : Bőségesen sorolhatóak érvek a Magyarországra költözés és a helyben maradás mellett is a határontúli magyarság ügyében. Melyek azok az események a 20. században, amelyek a legfontosabb mai argumentumok alapjául szolgálhattak? Vajon az anyaországban biztosított előnyben részesítés vagy a megmaradás helyben megteremtett feltételei a fontosabbak? Jó-e Magyarországon élni, nem Magyarországról származó magyarként?
- **Székely János**, római katolikus megyéspüspök, Szombathelyi Egyházmegye: A bevándorlás megosztó probléma. Hiába árnyalható a kép sokféleképpen, megkülönböztetve menekülteket és gazdasági bevándorlókat, muszlimokat és keresztyéneket, azért a bevándorláshoz való általános hozzáállás és

morális viszony tekintetében a keresztyén közösség és maga a klérus is két táborra szakadt. A keresztyénséget mind a befogadást, mind az önvédelmet támogató oldalról érték bírálatok. Sok református a weber-i érületetika és felelősségetika fogalmi mentén szálazza szét a problémát. Mire épít a katolikus egyház hozzáállása és mennyire egységes az? Tényleg összebékíthetetlenek a befogadást és az önvédelmet hangsúlyozó vélemények?

- **Zsengellér József**, rektorhelyettes, Károli Gáspár Református Egyetem: Ahhoz, hogy meg lehessen birkózni a változó világ állította kihívásokkal, megfelelően felkészült szakemberekre és szellemi vezetőkre van szükség. Hogyan tud hozzájárulni a keresztyén hitélet életben tartásához az egyházi felsőoktatás? Mennyire igazodik a lezajló társadalmi változásokhoz a lelkészképzés, vagy a szociális dolgozók és a társadalomkutatók képzése?